

OBISK KONGRESNE KNJIŽNICE V WASHINGTONU

Marjeta Čampa

V letu 1982 sem nenajavljeno obiskala **Kongresno knjižnico**, kjer sem hotela poiskati naslove o odporniškem tisku v Evropi.

Knjižnico sestavlja kompleks treh velikih zgradb: Thomas Jefferson Building (1897), John Adams Building (1939) in James Madison Memorial Building (1980). Udeležila sem se organiziranega obiska knjižnice: vodič je ponekod presegal običajno informacijo, bodisi z opisom res lepe, najstarejše stavbe (Thomas Jefferson Building), ki je razkošno zgrajena v klasicističnem slogu italijanske renesanse, bodisi z vodstvom po stalni razstavi, katere posebnost je Gutenbergova Biblija. Opisal nam je informativno-dokumentarno dejavnost knjižnice za potrebe kongresa: od najbolj enostavnega podatka o številu prebivalstva v Kaliforniji do vprašanja energetskih virov v prihodnosti ter raznih tekočih zgodovinsko-političnih informacij. Seveda ima knjižnica samo za to delo 800 strokovno usposobljenih uslužbencev (od skupno 5200 zaposlenih).

Biblioteka je bila ustanovljena leta 1800 pod predsednikom Johnom Adamsom, da bi služila potrebam kongresa. Prve knjige so naročili v Angliji, jih pripeljali z ladjo in postavili v stavbo kongresa (Capitol Building). Danes je to ameriška nacionalna biblioteka in med njenimi uporabniki je tudi državna uprava, ne samo domači znanstveniki ter umetniki, prav tako tudi knjižnice doma in v svetu. Biblioteka sestavlja tudi katalogne listke za javne knjižnice (v ZDA). Kongresna biblioteka je danes verjetno največja knjižnica na svetu, saj vsebuje okoli 80 milijonov enot, s katerimi pokriva vsa področja človekove dejavnosti in pri tem vključuje vse oblike od papirusa do mikrofilma. Dotok gradiva je izredno hiter, vsak delovni dan pride okoli 7.000 novih enot! Na primer: Knjižnica hrani ok. 20 milijonov naslovov (knjig in brošur) v 470 različnih jezikih, 33 milijonov rokopisov (med njimi je tudi rokopisno gradivo 23 ameriških predsednikov), največjo kartografsko zbirko na svetu (3,6 milijona zemljevidov in atlasov), 4 milijone glasbenih zapisov (od klasike do

rocka), 10 milijonov grafičnih listov in fotografij, 500.000 plošč ameriške folklore in narodne glasbe, več kot 250.000 kolotov igranih filmov in prek 3 milijone mikrofilmov. Obiskovalcem je na voljo 20 čitalnic.

Seveda pa ima knjižnica kontrolo pri izhodih, ki jo dokaj natančno izvajajo policisti.

Kongresna biblioteka ima svoj oddelek še v Kennedyjevem centru (The John F. Kennedy Center for the Performing Arts), kjer imajo obiskovalci na razpolago tudi računalnike in avdio sredstva za proučevanje gradiva.

Kot sem že omenila, obstaja medbibliotečno sodelovanje: knjižnica posreduje informacije vrsti bibliotek; objavlja bibliografije in priročnike, med njimi je še posebej zanimiv register knjig, natisnjenih po vsem svetu od Gutenbergovih časov naprej! Omeniti je treba tudi katalog tiska za slabovidne v Braillovi pisavi. Poleg Deweyeve decimalne klasifikacije knjižnica razvija tudi svoj klasifikacijski sistem. Do leta 1980 so imeli običajne kataloge, 1982. pa so prešli na računalniško obdelavo. To je precejšnja pridobitev, saj bibliotekar lahko hitro posreduje informacijo o iskani publikaciji. (Tako sva z bibliotekarko Ružico Popović preverjali, ali se nekatere slovenske zgodovinske publikacije nahajajo v tej knjižnici. Bili sva zadovoljni.)

Knjižnica organizira občasne razstave (inkunabule, rokopisi, zemljevidi, glasbene partiture itd.) in kulturne programe (koncerte na primer prenašajo tudi po radiu).

Biblioteka je odprta med tednom od 8.30 do 21.30; ob sobotah, nedeljah ter praznikih do 17. ure. Zaprta je samo dva dneva v letu: na božični in novoletni dan.

Tudi tukaj je obiskovalcem in uslužbencem na razpolago več okrepčevalnic, telefonov, garderob itd.

Sama sem iskala naslove o odporniškem tisku v Evropi med drugo svetovno vojno. V glavnem katalogu jih skorajda ni bilo. Bibliotekar Bill Hogan mi je pomagal iskati literaturo v specialnih katalogih, kjer sem pod temi gesli končno našla nekaj knjig iz Vzhodne Nemčije, Italije in Francije: *Anti-Nazi Movement World War 1939—1945*; *Underground Literature World War 1939—1945*; *Underground Literature-Germany — Bibliography*; *Liberaries — Special Collections — Underground Press*.

Pregledala sem tudi približno 400 naslovov del priročne biblioteke, ki naj predstavlja Jugoslavijo v **European Division Reading Room**. V ilustracijo navajam naslove za Slovenijo, ki se nahajajo v tej čitalnici:

časopis Delo — Ljubljana.

A. Bajec — R. Kolarič — M. Rupel: Slovenska slovnica. Ljubljana, DZS 1971.

Slovar slovenskega knjižnega jezika. I. II. Ljubljana, DZS 1970 in 1975.

Slovenski pravopis. Ljubljana, DZS 1962, Zgodovina slovenskega slovstva. I. Ljubljana, SM 1956.

Zgodovina slovenskega slovstva. I. Ljubljana, SM 1956.

Gams Ivan (ur.): Slovenska kraška terminologija. Ljubljana, 1973.

Jurančič Janko: Srbohrvatsko-sloveski slovar. Ljubljana, DZS 1955 in 1972.

Krajevni leksikon Slovenije. Ljubljana, DZS 1972.

Bajec Jože: Slovenski časniki in časopisi 1937—1945. Ljubljana, NUK 1973.

Kmecl Matjaž: Zakladi Slovenije. Ljubljana, CZ 1979.

Mal Josip: Zgodovina slovenskega naroda. Celje, Mohorjeva družba 1928.

Zgodovina Slovencev. Ljubljana, CZ 1979.

Biber Dušan: Nacizem in Nemci v Jugoslaviji 1933—1941. Ljubljana, CZ 1966.

Munda Jože: Bibliografija Cankarjeve založbe 1945—1974. Ljubljana, CZ 1975.

Seveda se zastavlja vprašanje, ali nas Slovence ta izbor naslovov adekvatno predstavlja. Manjkajo na primer: obstoječi prevodi slovenske poezije v angleški jezik, nekatere publikacije o likovni umetnosti, glasbi, folklori, geografiji, šolstvu, zgodovini, zgodovini NOB. (Tisk iz NOB je predstavljen v Bajčevi bibliografiji 1973.) Izbor publikacij SAZU, Slovenske izseljenske matice ter revija Rodna gruda bi prav tako sodili semkaj, v priročno biblioteko te čitalnice.

Zdi se, da je glede Jugoslavije situacija podobna, četudi je seznam publikacij precej daljši: posamezna področja so zelo neenakomerno zastopana (na primer novejša obdobja, samoupravljanje itd.). Morda izbor ni dovolj pretehtan.

Beograjska založba »Prosveta« pokriva ves jugoslovanski prostor, kot mi je povedala prijazna bibliotekarka jugoslovanskega oddelka Ružica Popović. Naši republiški in zvezni organi bi morali prek svojih predstavnikov bolj sodelovati z njo, kakor so doslej!

Založba skrbi ne le za jugoslovanski delež v European Division Reading Room, ampak tudi za jugoslovanski knjižni fond v Kongresni knjižnici sploh.